

Geliefde mensen van God,

Het kruis dat u hier tegen de achterwand ziet hangen is een bijzonder kruis. Eeuwenlang stond het op de torenspits van deze kerk, maar op een gegeven moment is het naar beneden gehaald. Bij het opruimen van de brokstukken van de kerk, na de hevige strijd in september 1944 werd het kruis gevonden onder het puin van de toren. Tegen de plaatselijke smid werd gezegd: Nijhuis, neem het maar mee voor het oud ijzer.

De Smid vond dat geen goed idee en hij bewaarde het kruis op zolder. En daar lag het kruis decennia te wachten, tot 1972. Toen werd in de kerkenraad gesproken over de herinrichting van de kerk. De grote preekstoel uit Boston verdween uit het koor en tegen de achtermuur ontstond een lege plaats, waar een kruis goed zou staan. Dat was het moment waarop Nijhuis zijn collega-ambtsdragers uitnodigde om eens in de smederij te komen kijken. Het kruis werd van zolder gehaald en opgesteld in de smederij. Toen de heren kwamen kijken scheen de zon precies op het kruis. Het besluit was er direct: het kruis moet weer in de Oude Kerk!

De dochters van de smid vertelden me dat hij het kruis niet heeft gerestaureerd. Hij heeft alleen gezorgd voor de bevestigingspunten voor aan de muur.

Nadat het kruis dus eerst eeuwen op de kerk heeft gestaan en daarna decennia opgeborgen was op een zolder, hangt het nu hier binnen.

En eigenlijk vind ik die meer intieme plaats wel passen bij het kruis:

je kunt het pas zien als je binnen bent gekomen in de kerk,

maar als je het dan ziet, dan kun je echt geraakt worden:

het ziet er mooi en ook kwetsbaar uit;

een beetje scheef,

en het lijkt net of het leeft,

of het hele fijne vingers heeft.

Het kruis is een directe verwijzing naar het lijden van Jezus,

maar door de geschiedenis van deze plaats verbindt het kruis ons ook met het lijden van de vele jonge soldaten tijdens de slag om Arnhem en met de vele burgerslachtoffers.

Het kruis is net als zij omlaag gekomen en bedolven geraakt. In de strijd ten onder gegaan.

En toch is daarmee niet het laatste woord gezegd:

Voor de gevallen soldaten zijn gedenksteden opgericht

en ook het kruis is onder het puin opgediept en weer opgericht.

Het wordt nooit meer hetzelfde,

maar tegelijk geloven we dat ze niet voorgoed verloren zijn gegaan.

Zo kunnen herdenkingsmonumenten huizen van vrede worden.

Huizen of plaatsen waar God ons helend nabij is, waar wij onze medemensen leren zien als waardevol en kostbaar. Waar wij gesterkt worden in de hoop op vrede en verzoening voor de wereld waarin wij leven.

In het boek Ezra lezen we dat de Israëlieten na hun ballingschap met man en macht aan de slag gaan om de tempel te herbouwen.

Zonder weerstand en problemen gaat dat niet, maar uiteindelijk lukt het ze toch om te herbouwen wat door de Babyloniërs was vernietigd. Zo ontstaat er weer een plaats om God te eren en om tot hem te bidden in tijden van nood.

Maar God ontmoeten en hem eren kan ook buiten kerken en tempels. En soms werd gekozen om een verwoeste kerk juist niet te herbouwen. De ruïne wordt zodoende zelf een roep om vrede.

Zo bleef de Frauenkirche in Dresden decennialang het symbool van een onvervuld verlangen naar vrede. Voor de communistische autoriteiten hadden de puinhopen geen waarde. Zij wilden de boel liever opruimen om er een parkeergarage te bouwen. Maar de bevolking wilde koste wat het koste de ruïne bewaren en in de loop van jaren werd juist die ruïne een plek waar een actieve vredesbeweging op gang kon komen. Een beweging die begon met een paar honderd deelnemers in 1984 en eindigde met duizenden mensen die het voor elkaar kregen wat lange tijd onmogelijk leek:

de val van de muur.

Iets vergelijkbaars gebeurde in de Engelse stad Coventry. Deze stad werd in november 1940 getroffen door een zwaar Duits bombardement. Het centrum werd verwoest en van de Kathedraal stonden alleen nog de toren, een torenspits en een buitenmuur. Ook deze ruïne is bewaard gebleven als een blijvende roep om vrede.

Toen de resten waren afgekoeld en de kerk weer kon worden betreden, vond provoost Howard balken die in de vorm van een kruis lagen.

Hij werd geraakt door het beeld van het kruis en begon zijn missie voor vrede. Het kruis werd rechtop gezet in het puin en op een restant van een muur stond niet veel later: "Father forgive, Vader, vergeef."

Geïnspireerd door die woorden weigerden de inwoners van Coventry zich te laten meeslepen in het populaire wraak- en geweldenken. Ze zochten na de oorlog contact met verwoeste Duitse steden zoals Kiel, Dresden en Berlijn besloten om in verbondenheid te bidden voor Vrede en Verzoening. Zo ontstond een gemeenschap van kerken op 160 voormalige brandhaarden in de wereld.

De afgelopen 70 jaar hebben wij mogen constateren dat deze plek, de Oude Kerk In Oosterbeek, ook een plek is van verzoening en vrede. Al vanaf 1946 komen veteranen hier om hun ervaringen te verwerken en hun kameraden te herdenken. De Oude kerk is een plek geworden waar mensen met elkaar in gesprek raken over vroeger, waar ze elkaar troosten en waar wonden worden geheeld.

Aan ons als mensen van later de taak om deze erfenis voort te zetten. Om hier vrede en verzoening te zoeken voor de wereld waarin wij leven. Om vrede te zoeken met onze naasten en met mensen die op onze weg komen en met mensen die soms van heel ver komen op zoek naar vrede. Om in de puinhopen van onze wereld verwijzingen naar God te ontdekken en die te bewaren, zoals de smid die het kruis bewaarde.

En om aan de symbolen die verwijzen naar lijden, ook woorden van verzoening en vrede toe te voegen. Father, forgive. Opdat dit huis, een huis van vrede mag blijven, tot in lengte van dagen, Amen

Heer,

Maak mij een instrument van uw vrede:

Laat mij liefde brengen waar haat is,

Eenheid waar mensen verdeeld zijn,

Vergiffenis aan mensen die zwak zijn,

Laat mij hoop geven aan wie niet meer hoopt,

Geloof aan wie twijfelt;

Laat mij licht brengen waar het duister is

En vreugde waar mensen bedroefd zijn.

Heer, help mij

Niet zozeer om zelf gelukkig te zijn

Als anderen gelukkig te maken;

Niet zozeer om zelf begrepen te worden

*Als anderen te begrijpen;
Niet zozeer om zelf getroost te worden
Als anderen te troosten;
Niet zozeer om bemind te worden als te beminnen;
Want als ik geef, zal mij gegeven worden
Als ik vergeef, zal mij vergeven worden,
Als ik sterf, zal ik voor eeuwig leven, Amen*